

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ 2019
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΩΝ
ΑΡΧΑΙΩΝ**

10/6/2019

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΑΥΣΜΑ

ΤΣΙΤΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ - ΠΑΠΠΑ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΔΗΜΑΚΗ ΛΙΛΑ, ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ ΑΦΡΟΔΙΤΗ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ

Α.1.α. 1. Λ

2.Σ

3.Σ

4.Λ

5.Σ

Α.2.β. α. «Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα»

β. «ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν»

γ. «Ἀπορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὗροι »

δ. «Τῷ δὲ Προμηθεῖ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει»

ε. «καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίγνεται»

B.1. Σύμφωνα με το πρωτότυπο κείμενο εύκολα δύναται κανείς να σκιαγραφήσει τόσο την προσωπικότητα όσο και το ρόλο του Επιμηθέα στη διανομή των ιδιοτήτων στα έμβια όντα.

Ειδικότερα, όλα τα ἄλογα ὄντα εἶχαν εφοδιαστεί με ὅ,τι τους ἦταν απαραίτητο, ὥστε να εξασφαλίζεται ἡ επιβίωσή τους (*τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα*). Με τὴ λέξη «ἐμμελῶς» δηλώνεται, μάλιστα, ὅτι ὁ Επιμηθέας διαμοίρασε με αρμονικό και ευπρεπὴ τρόπο σε ὅλα τα εἶδη τα απαραίτητα στοιχεία που εἶχαν ἀνάγκη. Σύντομα ὅμως επιβεβαίωσε τὸν ὀρθότητα τοῦ ὀνόματός του, που σημαίνει ὅτι πρῶτα ενεργούσε και στη συνέχεια σκεφτόταν. Χωρὶς προγραμματισμό, μοίραζε τις «δυνάμεις» σε ὅλα τα ὄντα, ξεχνώντας τὸ ἀνθρώπινο εἶδος, τὸ ὁποῖο ἐξαιτίας τῆς ἀπρονοησίας του ἐμεινε δίχως κανένα εφόδιο. (*Ἄτε δὴ οὖν πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς ἄλογα*)/ *«λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος, καὶ ἠπόρει ὅ,τι χρῆσαιτο»*). Ἐχοντας ξεχάσει να τὸν «προικίσει», και ἔχοντας ξοδέψει ὅλες τις δυνάμεις στα ζῶα, ὁ ἀνθρώπος ἔστεκε **γυμνός, ἀνυπόδητος, ἀστρωτος και ἀοπλος**. Αξίζει να προσέξουμε στο σημεῖο αὐτὸ με πόση ἀκριβολογία ὁ Πρωταγόρας ἀναφέρει τέσσερις λέξεις για να περιγράψει τὴν εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὴ λοιπὸν ἡ περιγραφή φέρνει στο προσκῆνιο τὸν ἀνθρώπο

ως το πλέον αδικημένο, ανίσχυρο και τρωτό ον απέναντι σε όλα τα υπόλοιπα θνητά όντα.

B.2. Στο δοθέν απόσπασμα προβάλλεται αναμφίβολα, η υπέρμετρη αξία τόσο της εντέχνου σοφίας όσο και της πολιτικής τέχνης, ως δύο δώρων του Προμηθέα, τα οποία βοηθούν τον άνθρωπό να ξεχωρίσει από τα υπόλοιπα έμβια όντα και να επιβεβαιώσει την υπεροχή του.

Ειδικότερα, με τον όρο «**έντεχνος σοφία**» γίνεται αναφορά στη σοφία που εμπεριέχει την τέχνη, στη σοφία που συμπορεύεται με την τέχνη. Αρχικά η έννοια της σοφίας είχε να κάνει κυρίως με τη δεξιότητα και την εμπειρία σε κάποια τέχνη, την αρχιτεκτονική, τη γλυπτική, τη μεταλλουργία, την ιατρική κ.λ.π. Ο προσδιορισμός «**έντεχνος**» επιτρέπει εδώ στον Πρωταγόρα να διευκρινίσει πως αυτού του είδους τη σοφία εννοεί, και όχι αυτήν που συνδέουμε με τη γνώση των επιστημών και τη φιλοσοφία. Γίνεται, δηλαδή, αναφορά στις τεχνικές γνώσεις, στην ικανότητα κατασκευών, στη δυνατότητα δημιουργίας όλων εκείνων των επιτευγμάτων του υλικού – τεχνικού πολιτισμού και όχι τόσο σε αυτά του πνευματικού πολιτισμού.

Η αξία της εντέχνου σοφίας αποδεικνύεται από τα εξής στοιχεία:

- α. πρόκειται για στοιχείο το οποίο ανήκει στη θεά Αθηνά
- β. δόθηκε στον άνθρωπο από τον Προμηθέα, οποίος έχει θεϊκή φύση
- γ. βοήθησε τον άνθρωπο να εισέλθει στο δρόμο του πολιτισμού και της προόδου

Με τον όρο «**πολιτική τέχνη**» εννοείται η ικανότητα πολιτικής οργάνωσης αλλά και κοινωνικής στα πλαίσια ενός θεσμού, όπως είναι η πόλη. Πρόκειται για γνώσεις που εξασφαλίζουν τη δυνατότητα στους ανθρώπους να ζουν οργανωμένοι, να συνυπάρχουν, να διαμορφώνουν δυνατότητες για μια κοινωνία που θα πορεύεται τον δρόμο της προόδου. Αυτή, λοιπόν, την πολιτική σοφία οι άνθρωποι ακόμα δεν την είχαν αποκτήσει. Ο Προμηθέας δεν μπόρεσε να προσφέρει και αυτό το δώρο στους ανθρώπους.

Το μεγαλείο της πολιτικής τέχνης διαφαίνεται από το γεγονός ότι ανήκει στον πατέρα των θεών, Δία καθώς και από το ότι φυλάσσεται στην ακρόπολη, το ξεχωριστό αυτό τμήμα, και μάλιστα με ισχυρή και φοβερή φρουρά, την οποία απαρτίζουν οι πιο δυνατοί φύλακες του Δία, η Βία και το Κράτος

B.3. α. Σ

β. Σ

γ. Λ

δ. Σ

ε. Λ

B.4. είμαρμένη: μερίδιο

έξιένα: εισιτήριο

έσχεν: σχήμα

κλέπτει: κλεψύδρα

λαθών: λήθη

B.5. Διαβάζοντας κανείς τόσο το πρωτότυπο κείμενο του μύθου του Πρωταγόρα, όσο και το παράλληλο του Αισχύλου, «Προμηθέας δεσμώτης», μπορεί να διακρίνει ορισμένα στοιχεία, τα οποία δομούν την προσωπικότητά του Τιτάνα. ΧΡΗΣΤΟΣ - ΠΑΠΑ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

Ειδικότερα, στον μύθο ο Τιτάνας προβαίνει σε μια σειρά ενεργειών, οι οποίες επιτρέπουν στον αναγνώστη να αντιληφθεί την τεράστια συμβολή του στη διάσωση του ανθρώπινου είδους. Αρχικά, αντιλαμβάνεται άμεσα την απρονοησία του αδερφού του και λειτουργώντας ως από μηχανής Θεός σπεύδει να βοηθήσει με την περίπτωση του ανθρώπου. Έτσι, προβαίνοντας σε μια θαρραλέα και άκρως ριψοκίνδυνη πράξη, κλέβει τη φωτιά και την έντεχνο σοφία του Ηφαίστου και της Αθηνάς και αμέσως τις δωρίζει στον άνθρωπο («κλέπτει Ἡφαίστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρὶ»/ λαθών εισέρχεται, καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἡφαίστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπῳ, καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίγνεται). Με αυτόν τον τρόπο, το ανώτερο εκ των έμβιων όντων εισέρχεται στο δρόμο του πολιτισμού και της προόδου. Μάλιστα η αγάπη του για τον άνθρωπο αποδεικνύεται ακόμα περισσότερο με τη διάθεση του Τιτάνα να κλέψει την πολιτική τέχνη καθώς το εν λόγω στοιχείο είναι που θα βοηθούσε στην κοινωνική συγκρότηση και την αρμονική συνύπαρξη, αψηφώντας για ακόμα μια φορά την επικείμενη

Στο παράλληλο κείμενο από τον Προμηθέως δεσμώτη στου Αισχύλου, ο Προμηθέας παρουσιάζεται γεμάτος αυτοπεποίθηση και με υψηλή ιδέα για τον εαυτό του, καθώς προβάλλει την προσφορά του στο ανθρώπινο γένος «θα ξαφνιαστείς ακούγοντας τι τέχνες... σκαρφίστηκα», «και τα πολυάριθμα είδη... ταξινόμησα, και πρώτος από τα όνειρα... τα ανοίγματα». Παρουσιάζεται να ομολογεί με σχετική αλαζονεία ότι νιώθει ευεργέτηστων ανθρώπων, και μάλιστα υποτιμά όποιον δεν αναγνωρίζει την ανωτερότητά του «ποιος άλλος... κανείς, το ξέρω... εκτός αν φλυαρεί και ανοηταίνει». Όσον αφορά στο έργο του φαίνεται επινοητικός, αφού εξήγησε λογικά ασθένειες, απήλλαξε τους ανθρώπους από δεισιδαιμονίες και γιατροσόφια, έδωσε λύσεις γιατρικές «και πριν... όσοι πέφτανε άρρωστοι καταμαραίνονταν χωρίς φάρμακα... για όλες τις αρρώστιες». Επίσης, ξεχώρισε τα όνειρα από την αλήθεια, ερμήνευσε δόγματα και κατέρριψε αυθεντίες «και πρώτος από τα όνειρα... του δρόμου». Τέλος, τους υπέδειξε την αξία των μετάλλων του, μπρούτζου, του σιδέρου, του ασημιού και του χρυσαφιού.

Ως επιστέγασμα, καθίσταται σαφές πως ο Προμηθέας φέρει επάξια τον τίτλο του λυτρωτή, του ευεργέτη και του σωτήρα του ανθρώπινου είδους.

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Γ1. Εγώ είμαι απλός άνθρωπος, ξέρω όμως ότι καλύτερο είναι να μαθαίνει κανείς το σωστό με βάση την ίδια τη φύση του, και δεύτερον (κατά δεύτερο λόγο) (να διδαχθεί) από όσους γνωρίζουν αληθινά κάτι σωστό και όχι από όσους κατέχουν την τέχνη της εξαπάτησης (γνωρίζουν την τέχνη να εξαπατούν). Ίσως τα λόγια μου δεν μοιάζουν με των σοφιστών (ίσως δεν μιλώ όπως οι σοφιστές)· δεν ζητώ αυτό (δεν είναι αυτός ο σκοπός μου).

Γ2. Ο Ξενοφώντας επικρίνει τους σοφιστές ότι η επίδρασή τους στους νέους δεν είναι η σωστή. Αρχικά, τους κατηγορεί ότι υποστηρίζουν πως μπορούν να οδηγήσουν τους νέους στην αρετή, όμως διαπράττουν το αντίθετο. Ακόμα, δεν γνωρίζει κάποιον άνδρα που να έκαναν αγαθό οι σοφιστές, ούτε διαθέτουν βιβλία με βάση τα οποία να γίνονται αγαθοί οι νέοι. Αντίθετα, τα βιβλία τους είναι γεμάτα ανούσια θέματα που γεννούν κενές απολαύσεις στους νέους, χωρίς να εμπεριέχεται σε αυτά κάποια αρετή. Η διδασκαλία των σοφιστών εμποδίζει τους νέους από την εκμάθηση

χρήσιμων πραγμάτων και τους διδάσκει τα κακά. Επίσης, τους κατηγορεί ότι το ύφος τους είναι εξεζητημένο και ότι πουθενά δεν έχουν κάποιο λόγο (απόφθεγμα) με το οποίο οι νέοι να εκπαιδεύονται με σκοπό την αρετή.

Γ3. α. άνδρα - άνδρας / όντινα - ούστινας / γράμματα - γράμμα / ών - ού.

β. έωράκαμεν - ίδωμεν / έποίησαν - ποιήσωσιν / παρέχονται - παράσχωσι.

Γ4.α. Υπόθεση : εἰ καλῶς ἔχοιεν (εἰ + Ευκτική)

Απόδοση : οὐκ ἂν παιδεύσειε (δυνητική Ευκτική)

Εἶδος : απλή σκέψη του λέγοντος

Μετατροπή στο προσδοκώμενο : ἂν / ἐάν / ἦν ἔχωσιν ... παιδεύσει.

β. Το εἶδος της σύνταξης είναι παθητική και παρατηρείται και το φαινόμενο της αττικής σύνταξης . Μετατροπή σε ενεργητική σύνταξη : Αὐτοί πολλά γεγράφασιν.